

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum ratio possit esse subiectum peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

tentia attribuiamus ei peccare, quo fit ut quia sensualitas secundum se habet tantum libertatis, ut sufficiat ad peccatum veniale, ideo peccatum veniale ei tribuitur. quia vero non habet tantum rationalitatis, ut possit in peccatum mortale, quia non est eius respicere boni rationis ut finem, ideo ei non attribuitur peccatum mortale. & quia eius ut motus a superiori est tendere ordinare in bonum rationis ut finem, ideo etiam sibi ut motus a ratione peccatum mortale & virtutis actus tribuitur ut principio, & consequenter ut subiecto, ut iam dictum est. Ad obiecta ergo dicitur, quod author loquitur de sensualitate nostra secundum id quod est ei proprium, ut patet in responsione ad primum: & propterea negavit ab ea mortale, cui prius tribuerat veniale. ideo patet non esse parem rationem. Ex articulis autem secundo & diligenter inspectis, facile patere potest, hanc esse veram mentem authoris.

Ad 1. arg. preced.

Inf. ar. 6. co. & 2. dist. 24. q. 3. & uer. q. 17. artic. 2. cor.

art. 1. & 2.

In responsione ad tertium eiusdem quarti articuli, non turbetur ex exemplo caloris disponens ad formam ignis, pro eo quod dicitur esse in eodem subiecto. Exemplum in primis est, & verificatur de subiecto partiali, id est, materia quae disponitur ad formam ignis calorem, & suscipit illam.

Super Questionis septuagesimae quarta, Articuli quintum.

In articulo 5. eiusdem 74. q. hoc solum dicitur occurrit, quia ratio secundum se est simpliciter & aliorum ordinata in finem, & deordinata ab illo libere libertate perfecta, radicaliter tamen libertas enim formaliter est primo voluntatis: circo actus rationis inordinatus est moraliter malus, si inordinatio in potestate nostra est. propter quod utroque modo contingit moralis malitiam in ratione

ubi. & is. r. 3. art. 1. & 2.

Art. 1. 3. & 3.

actus virtutis moralis non est sine electione: unde semper cum actu virtutis moralis, qui perficit uim appetituum, est etiam actus prudentiae, quae perficit uim rationalem, & idem est etiam de peccato mortali, sicut dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod dispositio tripliciter se habet ad id, ad quod disponit. Quandoque enim est idem & in eodem: sicut scientia inchoata dicitur esse dispositio ad scientiam perfectam. Quandoque autem est in eodem, sed non idem: sicut calor est dispositio ad formam ignis. Quandoque uero nec idem, nec in eodem: sicut in his quae habent ordinem adinuicem, ut ex uno perueniatur in aliud, sicut bonitas imaginatio nis est dispositio ad scientiam, quae est in intellectu: & hoc modo ueniale peccatum, quod est in sensualitate, potest esse dispositio ad peccatum mortale, quod est in ratione.

ARTICVLVS V.

Utrum peccatum possit esse in ratione.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur quod peccatum non possit esse in ratione. Cuiuslibet enim potentiae peccatum est aliquis defectus ipsius: sed defectus rationis non est peccatum, sed magis excusat peccatum. excusatur enim aliquis a peccato propter ignorantiam, ergo in ratione non potest esse peccatum.

¶ 2. Præ. Primum subiectum peccati est uoluntas, ut dictum est: sed ratio praecedit uoluntatem, cum sit directiua ipsius. ergo peccatum esse non potest in ratione.

¶ 3. Præ. Non potest esse peccatum, nisi circa ea quae sunt in nobis: sed perfectio & defectus rationis non est eorum quae sunt in nobis: quidam enim sunt naturaliter ratione deficientes, uel ratione solertes. ergo in ratione non est peccatum.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in lib. 12. de Trin. quod peccatum est in ratione inferiori, & in ratione superiori.

RESPON. Dicendum, quod peccatum cuiuslibet potentiae consistit in actu ipsius, sicut ex dictis patet. Habet autem ratio duplicem actum. Vnum quidem secundum se in comparatione ad proprium obiectum, quod est cognoscere aliquod uerum. Alius autem actus rationis est, inquan-

tum est directiua aliarum uirtutum. Vtroque igitur modo contingit esse peccatum in ratione. Et primo quidem in quantum errat in cognitione ueri, quod quidem tunc imputatur ei ad peccatum, quando habet ignorantiam, uel errorem circa id quod potest, & debet scire; secundo, quando inordinatos actus inferiorum uirtutum uel imperat, uel etiam post deliberationem non coeret.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ratio illa procedit de defectu rationis, qui pertinet ad actum proprium respectu proprii obiecti, & hoc quando est defectus cognitionis eius, quod quis non potest scire: tunc enim talis defectus rationis non est peccatum, sed excusat a peccato, sicut patet in his qui per furiosos committuntur. Si uero sit defectus rationis circa id quod homo potest, & debet scire, non omnino homo excusatur a peccato, sed ipse defectus imputatur ei ad peccatum. Defectus autem qui est solum in dirigendo alias uires, semper imputatur ei ad peccatum, quia huic defectui occurere potest per proprium actum.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut supra dictum est, cum de actibus uoluntatis & rationis ageretur, uoluntas quodammodo mouet & praecedit rationem, & ratio quodammodo uoluntatem, unde, & motus uoluntatis dici potest rationalis, & actus rationis potest dici uoluntarius, & secundum hoc in ratione inuenitur peccatum uel prout est defectus eius uoluntarius, uel prout actus rationis est principium actus uoluntatis.

AD TERTIUM patet responsio ex dictis.

ARTICVLVS VI.

Utrum peccatum morose delectationis sit in ratione.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur quod peccatum morose delectationis non sit in ratione. Delectatio enim importat motum appetitus uirtutis, ut supra dictum est: sed uis appetitiua distinguitur a ratione, quae est uis apprehensiuua, ergo delectatio morosa non est in ratione.

¶ 2. Præ. Ex obiectis cognosci potest ad quam potentiam actus pertineat, per quem potentia ordinatur ad obiectum: sed delectatio quae est morosa circa bona sensibilia, & non circa bona rationis

inueniri, subiecti scilicet in cogitando, & in dirigitur sed affectus in cognoscendo tam in gatiuis, qui uoluntatis ignorantiam, quae positus, qui uoluntatis error, non imputatur habet, rationem mali moraliter, sed negatiuis ubi quod potest, & de quibus scire potest, autem quomodo potest. Non est enim absque peccato, habere scientiam quoniam nem fallam de uoluntate, cum potest haberi uera, uel in fallacia, sicut in peccato de crudelitate, cum nonnullum malum intellectus sit in opinio de quodamque. Propter quod in littera in responsione ad secundum clauditur, quod in ratione est peccatum, ut effectus eius est uoluntarius, delectatio autem in dirigendo ut in littera dicitur semper est malum moraliter, quia ratione sua claudit uoluntarium, licet. Directio enim imperando sic primum autem, ad praedictum, sicut est rationis non uoluntate. Est ergo a ratione & in ratione peccatum, ut in proximo & elicitur principio inordinatus actus uoluntarius, ut magis quantum petitum inferiori ratione solum partem.

Super questionem 74. articulum octauum.

In articulo 6. eiusdem 74. questionis dicitur mihi, quod thorob reuerentiam diui Aug. articulum hunc, & sequentem apponit. Cuius ex dictis tam claudit omne peccatum in illa potentia, quae est proximum principium libertatis seu rationalis, quod modo, & delectatio morosa sit in cognoscibili, licet enim ut motus est a superioribus, si cetera peccata interpretatur, delectatio in ea sit in ratione, & imperium ad illud imperium respicitur, illi sit in ratione, & sequens est, quod non oportet ad plene sollicitum ad 5.